

Lijnhalte: reisinfo alleen nog via 'scan QR-code' is reizigersonvriendelijk

Bekrachtigt minister De Ridder schrapping verplichte affichering papieren haltevertrekstaten?

MARC BROECKAERT (REIZIGERSBOND), JOHAN DE MOL (UGENT EN REIZIGERSBOND) EN LUC DESMEDT (REIZIGERSBOND)

Moeten aan de halte wachtende Lijnreizigers vanaf 2026 de vertrektijden van bus en tram achterhalen door het scannen van een QR-code? Naar aanleiding van een proefproject van De Lijn verkende Reizigersbond de papieren en de digitale halte-informatieverstrekking in de buurlanden. Verkeersspecialist ondervroeg OV-reisinfokenner Etienne Van Daele. “Minister De Ridder moet De Lijn blijven verplichten om aan elke halte de vertrektijden ook nog op papier uit te hangen. Slechts een QR-code afficheren zou een discriminerende achteruitgang zijn. Die regressie zou ingaan tegen de trend in de buurlanden om de vertrektijden, verplicht op papier, aan te vullen met digitale info op elektronisch papier”, aldus de aanbevelingen.

BESLISSING NOG IN 2025

Ten laatste op 31 december 2025 moet Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken Annick De Ridder beslissen of de Vlaamse overheid De Lijn niet meer zal verplichten om elke reguliere halte te voorzien van een vertrekstaat op een papieren drager. In het najaar 2025 evalueert de parlementscommissie Mobiliteit en Openbare Werken de in de regio Dendermonde gehouden proef met bushaltes zonder dienstregeling. Vzw Reizigersbond (REBO) verkende de regelgeving inzake reisinfo op de haltes in onze buurlanden. In de qua oppervlakte met Vlaanderen vergelijkbare vervoerregio München vult actuele reisinfo op een groeiend aantal haltes de vertrouwde statische reisinfo aan; de reizigers hoeven er geen slimme telefoon te kunnen raadplegen om correct geïnformeerd met het openbaar vervoer (OV) te reizen.

DE HALTE: VISITEKAARTJE VAN HET OV-NETWERK

Op elke halte heldere reisinfo vinden over de geplande, officiële vertrektijden en over de routes en de bestemmingen, nodigt uit tot OV-gebruik. Een haltevertrekstaat – een op papier afgedrukt overzicht in tabelvorm met de geplande doorkomsttijden – vergemakkelijkt de toegang tot het OV-netwerk. Het voordeel is dat in één oogopslag – moeiteloos, kostenvrij en

zonder ‘onmisbaar’ hulpmiddel zoals een slimme telefoon – het volledige rittenaanbod kan worden bekeken, ook door occasionele en anderstalige reizigers.

BUSREISGIDS IN POCKETFORMAAT

Ten tijde van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen (NMVB, 1884-1991) werd statische reisinfo uitsluitend aanbracht op de hoofdhaltens. Info op alle haltepalen aanbrenge was “praktisch onmogelijk”, luidde het. Reizigers vonden dienstregelingen in busboekjes per lijn en in een reisgids die alle lijnen in een regio of zelfs in geheel België bundelde in pocketformaat.

2001: HALTEDOORTOCHTTIJDEN OVERAL VERPLICHT

Sinds 2001 legt de Vlaamse regelgeving op dat De Lijn elke regulier bediende halte moet voorzien van een vertrekstaat op papier met de geplande doortochttijden.¹ In 2004 herhaalde het exploitatie- en tarievenbesluit van de Vlaamse regering die verplichting.² Gelijkaardige regels en gebruiken gelden bij het Brusselse OV-bedrijf MIVB en in de OV-netten in de buurlanden. Zo vermeldt het bestek van de provincie Zeeland de vertrekstaat op papier nog uitdrukkelijk in de nieuwe concessie die in 2026 ingaat.

QR-CODE ALS NUTTIGE AANVULLING

De jongste jaren drukken talrijke buurlandnetten, ter aanvulling van de officieel geplande vertrektijden, een QR-code af op de papieren haltevertrekstaten. Desgewenst kunnen reizigers met hun slimme telefoon die QR-code scannen om de actuele vertrektijden op te vragen. Dat kan handig zijn bij vertragingen, dienstverstoringen of onaangekondigde rituitval.

MINISTER MOET NOG IN 2025 BESLISSEN

Op 13 mei 2022 keurde de Vlaamse regering een besluit (BVR) goed, waarvan artikel 5 specificeert: “Een halte van het kernnet of aanvullend net is uitgerust met een informatiedrager voorzien van een papieren dienstregeling of met een digitale drager, of geeft toegang tot een ander digitaal alternatief.” De Raad van State adviseerde dat de minister artikel 5 ten laatste op 31 december 2025 moet activeren.³

¹ Decreet betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg, art. 17, §4, 2°, 20.04.2001.

² Exploitatie- en tarievenbesluit Vlaamse regering, afd. IV, art. 29, 1°, 14.05.2004.

³ Raad van State, advies 70.333/3, 17.11.2021.

Foto: vzw Reizigersbond

Dendermonde, proef met pancarte De Lijn zonder zichtbare doorkomsttijden.

DISCRETE PROEF DOOR DE LIJN

In 2023 plaatste De Lijn op de reguliere haltes affiches met de tekst "Waarom deze QR-code scannen?" en de haltespecifieke QR-code, in een even groot formaat als de eigenlijke vertrekstaat. In het voorjaar 2025 deed De Lijn een proef aan alle reguliere bushaltes in Dendermonde, Hamme en Lebbeke. In strijd met de geldende Vlaamse regelgeving liet De Lijn de papieren vertrekstaten verwijderen en vervangen door een pancarte. Sindsdien moesten reizigers zelf de vertrektijden achterhalen, ofwel door de QR-code te scannen, ofwel door naar een betalend nummer te telefoneren. Dat laatste gaf uitsluitend de eerste twee vertrektijden na de telefoonoproep en niet het volledige rittenaanbod. De proef gebeurde met stille trom: noch de gemeenteraadsleden noch de vervoerregioraad Dender werden op de hoogte gebracht, de busreizigers evenmin. De Lijn belastte een extern bureau met een reizigersbevraging.

PERSREACTIE EN PARLEMENTAIRE VRAAG

De proef lokte een reactie uit in het Magazine Personenvervoer:⁴ Waarom zou De Lijn, met pakweg 20% minder haltes dan

voor de aanvang van de basisbereikbaarheid, geen vertrekstaten meer kunnen afficheren? Aan Vlaams volksvertegenwoordiger Els Robeyns antwoordde minister De Ridder dat De Lijn de proef uitsluitend op lijn 91 Sint-Niklaas - Dendermonde - Aalst, met 126 halteplaatsen, had gehouden⁵ (nvdr: de minister werd onvolledig ingelicht. Op alle reguliere lijnen in Dendermonde, Lebbeke en Hamme werden de papieren vertrekstaten verwijderd). "De Lijn wil uit de test leren of er geschikte alternatieve kanalen bestaan voor de doortochttabellen op papier. Bij eventuele verdere stappen zal ook steeds rekening worden gehouden met de minder digitaal vaardige reizigers", aldus de minister.

3 JULI: COMMISSIEBESPREKING

Het antwoord van de minister leidde op 3 juli tot vragen in de Commissie Mobiliteit en Openbare Werken van het Vlaams parlement.⁶ Vlaamse volksvertegenwoordigers Amina Vandenhoeve, Sarah T'Joens en An Christiaens waren bezorgd dat reizigers zonder slimme telefoon of die niet in staat zijn om een QR-code te scannen, voortaan van reisinformatie zouden worden uitgesloten.

⁴ Herman Welter, *Zijn analoge ov-reizigers nog welkom?* in Magazine Personenvervoer, 02/2025.

⁵ Parlementaire vraag nr. 690, 09.04.2025.

⁶ Vlaams parlement, commissie Mobiliteit en Openbare Werken, verslag 03.07.2025.

MINISTER: “IK BESLIS”

Minister De Ridder stelde dat De Lijn de bestaande regelgeving moet naleven, ook al is het bijwerken van de papieren vertrekstaten tijdsintensief. De minister beklemtoonde dat de eindbeslissing door haar en de Vlaamse regering zal worden genomen. “Zolang de regering dat BVR niet aanpast, kan De Lijn dat dus ook zelf niet aanpassen.”

De minister beloofde om de evaluatienota die De Lijn nog aan het opstellen was, in het najaar 2025 te bespreken in een vergadering van de commissie.

“NIEMAND VERGETEN”

Vlaams volksvertegenwoordiger Tomas Roggeman onderstreepte de onderhoudskosten van digitale systemen, die hoger kunnen uitvallen dan de papieren vertrekstaten te blijven bijwerken bij wijzigingen. Stephanie Vanden Eede beklemtoonde: “Het lijkt ons echt belangrijk dat de papieren dienstregelingen niet zomaar optioneel maar standaard worden voorzien, zodat niemand wordt vergeten.”

**BUITENLAND: AFFICHERING
HALTEVERTREKSTAAT VERPLICHT**

Om de proef in de regio Dendermonde te objectiveren nam REBO het initiatief om buitenlandse OV-netten te bevragen en te verkennen (zie ook het artikel over vertrekstaten op e-papier op pagina 9). Het onderzoeksresultaat leert meer dan de eenmalige, discrete proef op enkele Vlaamse streekbuslijnen.

In Duitsland verplicht het Personenbeförderungsgesetz het aanbrengen van minstens de vertrektijden aan elke halte.⁷

In Oostenrijk specificeert het Kraftfahrlineiengesetz: “Aan de halten zijn goed leesbare dienstregelingen of uittreksels (vertrektijden) aan te brengen en te onderhouden”.⁸

Aan elke reguliere OV-halte in Zwitserland is een papieren vertrekstaat aangebracht, en ook vanop afstand opvraagbaar.

In Nederland verplicht de overheid de concessiehouder om de vertrekstaten aan de halten op papier te afficheren.

In het Groothertogdom Luxemburg is de Administration des Transports Publics verantwoordelijk voor de informatie die aan elke bus-halte wordt geafficheerd, minstens met een papieren vertrekstaat.

MÜNCHEN: INSPIREREND VOORBEELD

Conclusie van de REBO-bevraging annex terreinverkenning: het reisinformatiebeleid van het Münchner Verkehrs- und Tarifverbund (MVG) kan Vlaanderen inspireren. Vanaf 1 januari 2026 bestrijkt het MVG-gebied ongeveer 13.600 km², tegenover 13.626 km² voor het Vlaamse gewest zonder Brussel.

Op uitnodiging tot het studiebezoek uitgaande van het OV-bedrijf Münchner Verkehrsgesellschaft (MVG), bereidde REBO een reisprogramma in april 2025 voor. Vanop afstand konden alle gewenste dienstregelingen en vertrekstaten worden opgevraagd en afgedrukt. Ter plekke bleek dat alle halten standaard worden uitgerust met statische informatie op papier. Onderaan elke vertrekstaat wordt een QR-code afgedrukt.

⁷ Personenbeförderungsgesetz, 11.04.2024, § 40, Abs. 4.

⁸ Kraftfahrlineiengesetz, 04.08.2025, § 20, Abs. 6.6.

“Ook in digitale tijden blijft de papieren haltevertrekstaat onmisbaar”

Ingenieur Etienne Van Daele is een bevoorrechte getuige van het OV-reisinformatiebeleid in Europa. De trouwe De Lijn-klant gebruikt dagelijks zijn slimme telefoon.

Hoe evalueert u de proef van De Lijn met halten zonder dienstregeling in regio Dendermonde?

“Het verwondert mij dat De Lijn haar busreizigers niet inlichtte over de proef. Het verwijderen van de vertrekstaten creëerde een bijkomende drempel voor wie niet dagelijks de bus op gekende tijdstippen neemt. Reizigers zonder slimme telefoon moesten zelfs betalen voor summiere doortochtijdeninformatie die De Lijn elders in Vlaanderen nochtans kosteloos ter beschikking stelt. Daarnaast betekende het verwijderen en nadien terug aanbrengen van de vertrekstaten een vermijdbare meeruitgave. Ook de inschakeling van een extern bureau om busreizigers te bevragen heeft een prijskaartje. Het bevreemdt mij dat minister De Ridder duldde dat De Lijn de Vlaamse regelgeving niet naleefde.”

Minister De Ridder antwoordde aan Vlaams volksvertegenwoordiger Els Robeyns dat De Lijn uit de proef wilde leren.

“Waarom ging De Lijn niet in de leer bij buitenlandse busbedrijven? De Lijn zou geleerd hebben dat de buurlanden nog altijd op elke halte papieren vertrekstaten afficheren. Daarenboven besliste de Vlaamse regering al in 2022 om de afficering op papier niet meer verplicht te maken en dat ten laatste te activeren eind 2025. In 2023 afficheerde De Lijn op elke halte de QR-code op bladen die even groot zijn als de eigenlijke vertrekstaten. Voorjaar 2025 hield De Lijn een proef zonder zelfs maar de verkozenen in de vervoerregio Dendermonde in te lichten. Deze gang van zaken wekt de indruk dat de proef slechts moest dienen om het in 2022 genomen besluit te legitimeren, zonder vervolgonderzoek en zonder debat.”

De Lijn stelt dat het bijwerken van de papieren vertrekstaten een huzarenstukje is. De minister spreekt over een titanenwerk.

“Na een kwarteeuw correcte naleving van de regelgeving en na de opheffing van 20% van het aantal reguliere halten zou het naleven van de afficheringsverplichting plots niet meer haalbaar zijn? Vreemd. Het qua oppervlakte met Vlaanderen vergelijkbare Verkehrsverbund Rhein Ruhr (VRR), in Noordrijn-Westfalen, telt 15.000 halten, ongeveer evenveel als De Lijn. Elke VRR-halte is verplicht uitgerust met een papieren vertrekstaat. In Zwitserland, dat groter is

dan België, slaagt PostAuto er elk jaar in december in om, met enkele ploegen en op nog geen week tijd, de 11.000 halten te voorzien van een nieuwe vertrekstaat, indien nodig."

De Lijn verwijst naar de frequente wijzigingen van de dienstregeling.

"Door de introductie van de basisbereikbaarheid moesten vele vertrekstaten en halteplaten worden gewijzigd. Deze omwenteling is, behalve in de vervoerregio Antwerpen, achter de rug. Evenwel, door de aanhoudende besparingsdruk, moest De Lijn herhaaldelijk ingrijpen om het exploitatiebudget niet te overschrijden. De schoolvakantiedienst werd al op 25 juni 2025 van kracht. Gevolg: veel reizigers hadden geen enkele bus meer; waaronder talrijke gemeenten in het Meetjesland. Tijdens de zomervakantie 2025 verlaagde De Lijn de frequentie op Antwerpse stadstramlijnen. In de vervoerregio Brugge wordt het Lijnbudget met 1,1 miljoen euro overschreden; het verlagen van het busrittenaanbod wordt bediscussieerd. Op de kusttramlijn zou de zwakke 20-minutendienst al in oktober 2025 in voege gaan, tegenover november voorheen. De budgetneutraliteit, opgelegd door de Vlaamse overheid, dwingt De Lijn tot voortdurend besparen en vermindere van de dienst, zelfs op kernlijnen, en bijgevolg tot het frequent wijzigen van de dienstregelingen."

Zou De Lijn het anders kunnen doen?

"Ja, maar dat bepaalt de Vlaamse regering. Tijdens studiereizen in Keulen, Bonn, Düsseldorf en Basel stelde ik vast dat de dienstregelingen van de meeste tram- en buslijnen stabiel blijven door de jaren heen. Een tramdienstregeling uit 2011 is nog altijd ongewijzigd geldig in 2025. Dit stabiele rittenaanbod vergt een vaste financieringsbron, die meegroeit met de stij-

Foto: Walter Caulemans

Etienne Van Daele: "Tijdens studiereizen in Keulen, Bonn, Düsseldorf en Basel stelde ik vast dat de dienstregelingen van de meeste tram- en buslijnen stabiel blijven door de jaren heen."

ging van de exploitatielasten, zoals het Franse Versement mobilité. Bij de invoering van de basisbereikbaarheid in vervoerregio Leuven eind 2024 bleek dat het jaarlijkse exploitatiebudget zou worden overschreden. Gevolg: in allerlei werden ook in andere vervoerregio's busritten geschrapt. Gevolg: vakbondsprotest, en vertrekstaten die nog maar eens moesten worden aangepast."

Zou De Lijn besparen door papieren vertrekstaten te vervangen door e-papierschermpjes?

"De investering bedraagt ongeveer 3.000 euro voor een klein e-papierschermpje. In Duitsland is het niet het OV-bedrijf maar wel de federale of deelstaatregering die investeert, aangevuld door de gemeentebesturen. Zelfs de Zwitsers beslisten om de e-papierdisplays niet te veralgemenen maar om de papieren vertrekstaten aan te vullen met een QR-code. Het zal nog jaren duren voordat het e-papier op vele halten aanwezig zal zijn. Een helder zicht op de daadwerkelijke exploitatiebesparingen is er nog niet."

Wat zou u aan de minister aanraden?

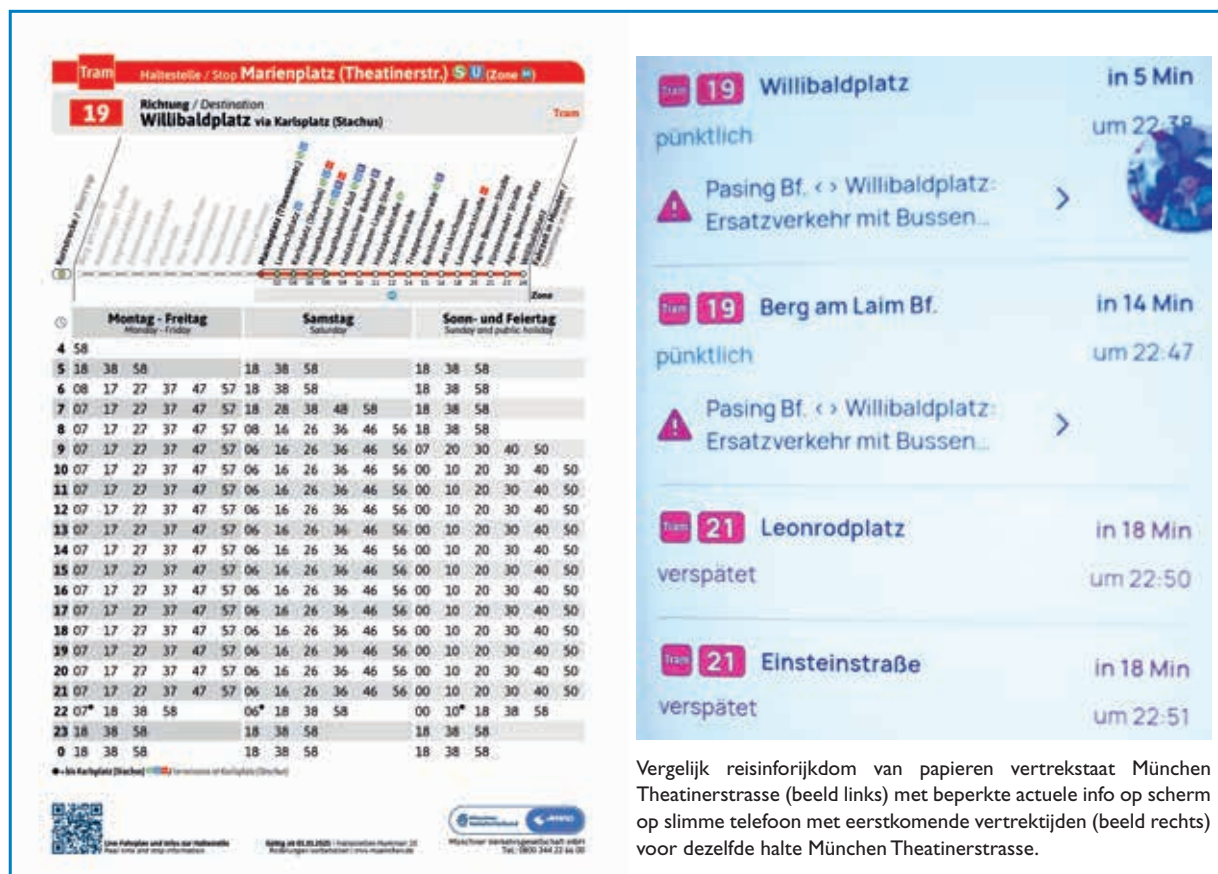
"Aan minister De Ridder suggereer ik om de verplichte affichering op papier ook op lange termijn te behouden, eventueel aangevuld met een digitale drager. Waarom kent de Vlaamse regering aan De Lijn geen toereikende exploitatiebudgetten toe? Dat zou het voor De Lijn mogelijk maken om zich te beperken tot één enkele jaarlijkse wijziging van de basisdienstregeling, in december, gelijktijdig met NMBS."

Uw tips voor De Lijn?

"Aan De Lijn adviseer ik om de QR-code voortaan op de papieren vertrekstaten zelf af te drukken, en niet op een afzonderlijk blad. Zie de vervoerregio München. De Lijn zou de papieren vertrekstaten kunnen aanvullen met een overzicht van alle halten op de bus- of tramroute, met de officiële rijtijd ernaartoe. Ga er niet van uit dat alle reizigers, door het scannen van de QR-code, de actuele tijden kunnen opvragen. Lang niet elke bezitter van een slimme telefoon kan vlot overweg met de scanfunctie. De op het kleine telefoonscherm afgebeelde actuele tijden zijn minder gemakkelijk te lezen dan het complete overzicht op de vertrekstaat, in het bijzonder bij slecht contrast en storende lichtinval. In het grensgebied met Nederland is het vaak onmogelijk om via de QR-code reisinformatie van De Lijn op te vragen."

Uw slotwoord?

"'Zien doet (ver)kopen'. Een winkelier verbergt zijn koopwaar niet achter een QR-code maar toont ze in een uitstalraam. De Lijn heeft de plicht om moeite te blijven doen om (ook potentiële) reizigers te informeren, en niet omgekeerd. In digitale tijden blijft de papieren haltevertrekstaat onmisbaar. Het is een zichtbaar bewijs van de contractueel bindende, niemand discriminerende vervoersbelofte van de Vlaamse overheid aan de burgers."

Vergelijk reisinfirijkdom van papieren vertrekstaat München Theatinerstrasse (beeld links) met beperkte actuele info op scherm op slimme telefoon met eerstkomende vertrektijden (beeld rechts) voor dezelfde halte München Theatinerstrasse.

Aanvullend beschikken talrijke haltes over 'dynamische' visuele informatieschermen en over luidsprekers, nuttig om bij dienstverstoringen berichten om te roepen. Een duizendtal regiobushaltes worden tegen 2027 uitgerust met kleine elektronische vertreksta-

ten (Haltestellentaschen) die zowel de reële vertrektijden als de integrale geplande dienstregeling per lijn tonen. In het Kundencenter ('Lijnwinkel') onder de Marienplatz en het Hauptbahnhof liggen folders met de dienstregeling van elke lijn én overzichtelijke netplannen kosteloos ter beschikking. Routes uit het Gesamtfahrplan (met alle MVV-lijnen) worden kosteloos afgedrukt voor wie noch een slimme telefoon noch een printer ter beschikking heeft. Alle metrostellen, trams en bussen bieden correcte visuele en auditieve halte-informatie. Bij het naderen van de overstaphaltes tonen aan het plafond bevestigde infoschermen de aansluitende trams en bussen en de resterende overstaptijd. Op eindhaltes afficheren trams en bussen niet 'Pauze', zoals bij De Lijn, maar het aantal minuten tot de vertrektijd.

AANBEVELINGEN AAN MINISTER EN DE LIJN

Noch het bezit van een slimme telefoon noch het kunnen scannen van een QR-code zijn wettelijke verplichtingen. Daarom geven we de volgende aanbevelingen:

1. Voortaan de grotere wijzigingen van de dienstregeling van De Lijn weer – en uitsluitend – koppelen aan de NMBS-treindienstwijzigingen, Europawijd op de tweede zondag van december.
2. Het exploitatiebudget intern verhogen om de dienst haltebeheer De Lijn te kunnen aanpassen aan de noden.
3. De QR-code voortaan op de eigenlijke haltevertrekstaat afdrucken, en niet meer op een afzonderlijk blad.

Haltestellentasche met informatie over tijdelijk gewijzigde dienstregeling wegens personeelstekort - vervoerregio München, halte Putzbrunn Brennerlei.

Trefwoorden: De Lijn, Dendermonde, e-papierscherm, halte, minister De Ridder, München, proef, regelgeving, Reizigersbond, vertrekstaat, Vlaamse regering.

Haltevertrekstaten vervangen door een druk op de knop?

Hoge startinvestering remt veralgemening e-papierschermen

MARC BROECKAERT (REIZIGERSBOND), JOHAN DE MOL (UGENT EN REIZIGERSBOND) EN LUC DESMEDT (REIZIGERSBOND)

De Reizigersbond keek naar de buurlanden om te zien hoe daar de organisatie van de halte-informatie in de loop der jaren is geëvolueerd. De papieren haltevertrekstaat blijft overal verplicht aanwezig naast de, sinds enkele jaren op een groeiend aantal halten toegevoegde, aanvullende elektronische reisinformatie. De Vlaamse regering zou zich door die buitenlandse investeringen in aanvullende halte-informatie kunnen laten inspireren, in plaats van aan De Lijn toe te laten alle papieren haltevertrekstaten voortaan te vervangen door een QR-code.

DRESDEN INNOVEERDE MET ELEKTRONISCHE VERTREKSTAAT

In 2013 ontwikkelde Dresden Elektronik Verkehrstechnik de vertrekstaat deZign.¹ De software ZignPro bestuurt en beheert het elektronische displaysysteem deZign, dat berust op elektronisch papier (e-papier). Bij een geplande dienstregelingswijziging of bij aanpassingen op korte termijn wordt de manuele vervanging van de vertrekstaten overbodig. De dienstregeling is op e-papier zichtbaar in een behuizing uit slijtvast kunststof of uit roestvrij staal. Energieverbruik: nul. Uitsluitend bij wijziging van de dienstregelingsgegevens is stroom nodig. Via seriële interface, DAB+ of het mobiele telefoonnetwerk is de vertrekstaatsdisplay verbonden met de vervoermaatschappij; die kan, door één druk op de knop, de getoonde dienstregeling in enkele seconden wijzigen. Zowel druk- als personeelskosten zouden worden verlaagd.

Technische kenmerken Urban Station: hoge resolutie, displayscherm zichtbare oppervlakte 217 x 326 mm. Achter plexiglas of gelaagd glas zijn de vertrekstaten onverwoestbaar. Om bij duisternis de leesbaarheid te garanderen is een geïntegreerde frontverlichting met naderingssensor beschikbaar.

Een autonoom functionerende versie (Green Station), bestemd voor halten buiten de steden, werkt op zonne-energie. Plaatsing gebeurt door het Oostenrijkse partnerbedrijf Next:Urban.

INVESTERINGSBEPERKINGEN: DRESDEN BEÏNDIGT PROEFPROJECT

In 2013 lanceerde het bedrijf samen met de Dresdner Verkehrsbetriebe (DVB) het proefproject e-papierdisplays aan een paar halten. Volgens DVB-woordvoerder Falk Lösch werden de verwachtingen niet ingelost. Door investeringsbeperkingen rolt DVB

e-papierdisplays niet verder uit. De voorrang gaat naar vernieuwing van rollend materieel en onderhoud van infrastructuur. E-papieruitrol vergt hoge initiële investeringskosten, regelmatig onderhoud én een achtergrondstelsel om de reisinformatie op de displays aan te sturen.

WENEN: TOEGANKELIJKHEID VOOROP

Wenen startte de proef met e-papierdisplays aan de bushalte Stephansplatz. Door een druk op de selectiekноп onder het e-papier-scherm kunnen wachtende busreizigers zowel de eerstkomende vertrektijden als alle geplande vertrektijden van de passerende lijnen kosteloos oproepen en laten voorlezen. In samenwerking met de Oösterreichischer Behindertenrat werden tot 2024 een dertigtal halten voorzien van een elektronische vertrekstaat. In de periode 2024-2029 worden nog 150 halten uitgerust.

De achterliggende bekommernis is niet om te besparen maar om de toegankelijkheid van de reisinformatie voor alle reizigers te waarborgen, aldus Morgana Othman van Wiener Linien.

GRAZ: INVESTERINGSRUIMTE IS BESLISSEND CRITERIUM

Medio 2025 waren er in Graz (Stiermarken) vijftien vaste halten uitgerust met e-papierdisplays. Voor actuele reisinfo aan halten nabij bouwplaatsen waren twee mobiele installaties beschikbaar. Zowel actuele vertrektijden als integrale dienstregelingen en omgevingsplannen kunnen worden opgevraagd. Volgens Rudolf Wohlessen van Grazer Linien waarderen de reizigers de e-papierschermen, en zeker de optimale leesbaarheid zelfs bij fel zonlicht. De gedroomde veralgemening naar alle halten zou exploitatiebesparingen opleveren maar is een kwestie van investeringsprioriteiten.

POSTAUTO ZWITSERLAND ZETTE PROJECT STOP

In 2024 ontsloot het busbedrijf PostAuto Schweiz, dochteronderneming van het Zwitserse postbedrijf, 11.339 halten, alle uitgerust met een papieren vertrekstaat. Desgewenst kan men zowel de actuele als de geplande vertrektijden van eender welke Zwitserse trein-, tram- of bushalte oproepen en afdrukken via www.oev-info.ch. Deze webstek wordt beheerd door de afdeling infrastructuur van de Zwitserse spoorwegen, in opdracht van het Bundesamt für Verkehr. Op de meeste PostAutohalten kan de wachtende reiziger de QR-code op de papieren vertrekstaat inscannen om de actuele vertrektijd op te vragen en om na te gaan of de gekozen rit stipt of vertraagd wordt uitgevoerd, verstoord is of uitvalt.

¹ Stefan Göbel, *Fahrplanwechsel auf Knopfdruck*, Stadtverkehr 10/2013.

Foto: Grazer Linien

Graz vertrekstaat op e-papierscherf met selectieknop.

In 2014 vervingen DynPaperhalten met geïntegreerde deZign Bildschirmstafel op achttien haltes van PostAuto de papieren vertrekstaten. De e-papierdisplays functioneerden op zonne-energie en ontvingen dienstregelingsgegevens via DAB+. De test bleek technisch geslaagd en vandalismevrij, maar werd in 2015 beëindigd. Uitrol in geheel Zwitserland zou 35 miljoen CHF (3.000 CHF per halte) hebben gevegd. De kantons, opdrachtgevers van PostAuto, vonden die financiële inspanning te groot.

TIROL INFORMEERT SKILIEFHEBBERS

In 2021 plaatste Next:Urban in het Tannheimertal de eerste 35 van 200 door opdrachtgever Verkehrsverbund Tirol bestelde e-papierdisplays. Dankzij de ingebouwde verwarming functioneerden de e-papierdisplays ook bij vrieskou correct. Samen met de Hilfsgemeinschaft der Blinden und Sehbehinderte Österreichs werd het e-papierdisplay ontwikkeld met een barrière-vrije interface en een tekst-naar-spraakfunctie. De gemeenten in het Tannheimertal dragen 70% van de investeringskosten.

HANNOVER: OPDRACHT TOEGEWEZEN

In 2024 testte Hannover uiteenlopende types digitale infodrager op de centrale halte Steintor. De proef werd breed aangekondigd; de reizigers werden bevroegd. De EU-brede offerteaanvraag werd medio 2025 afgerond; de toewijzing gebeurt dezer dagen. Uitrol van de 140 kleine e-papierdisplays (raming: 4.000 euro per exemplaar) is gepland op bushaltes in de ruime regio Hannover. Het doel is niet om te besparen op exploitatiekosten maar wel om op de drukste haltes de meest actuele reis informatie aan te bieden, aldus Timo Wegner namens OV-bedrijf ÜSTRA. Het Bundesministerium für Digitales und Verkehr betaalt 80%.

BEIERSE DEELSTAATREGERING BETAALT 80% UITROL

Het Münchner Verkehrs- und Tarifverbund (MVG) is de OV-opdrachtgever in een groot deel van Beieren. Vanaf 1 januari 2026 wordt MVG verantwoordelijk voor ruim 4,15 miljoen inwoners in een gebied, even groot als het Vlaamse gewest. Elke MVG-halte is voorzien van de vertrouwde vertrekstaat (Fahrplanaushang). De deelstaat betaalt, over vijf jaar gespreid, 80% van het 12,5 miljoen euro kostende investeringsproject. De gemeenten betalen de resterende 20%. Het MVG rust 880 in landelijk gebied gesitueerde bushaltes uit met Haltestellentaschen, die op e-papier de actuele doorkomsttijden affichereren.² Daarenboven kan elke aan zulke halte wachtende reiziger, door een druk op de selectieknop, de volledige geplande dienstregeling van de passerende regiobuslijn(en) oproepen, evenals omleidingstrajecten.

INSPIRATIE VOOR VLAANDEREN: QR-CODE VULT PAPIEREN HALTEVERTREKSTAAT AAN

Op een groeiend aantal buurlandnetten financiert de federale of regionale overheid, samen met de bediende gemeenten, de investeringen voor e-papierdisplays op enkele honderden haltes. Altijd vult de elektronische reis informatie de aanwezige haltevertrekstaat op papier aan. De QR-code vervangt de papieren haltevertrekstaat niet maar verschaft desgewenst actuele reis informatie.

Foto: Myriam De Baer

Vertrekstaat Sint-Gillis-Waas De Klinge Bergstraat met grote QR-code, zonder internettoegang.

² MVG, Pressemitteilung, 01.03.2023.

Trefwoorden: buurlanden, digitale infodrager, elektronische vertrekstaat, e-papierdisplay, papieren haltevertrekstaat, QR-code, reis informatie.